Ч. 97. (10.774). Львів, четвер 6. травня 1926. Poaztową opłatę zapłacono ryczałtem Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зівідзвесся 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

„Круль!"

Монархістичний рух і монархістичні настрої у Польщі.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 30. квітня 1926.

I.

Розмова з послом Станіславом Стронським.

Кажіть, що хочете, та не можна заперечити того, що три роки тому про монархістичний рух у Польщі й собака не брехнула, а сьогодня чуєте про нього з ріжних сторін, — чуєте щораз настирливіші голоси. Вартість руху і форма його прояв — це инша річ. Його можна осуджувати, легковажити або кепкувати собі з нього, залежно від поглядів і гумору, а проте фактом є, що істнує у соймі група з кільканадцяти послів і кількох сенаторів, які декляративно проголосили себе прихильниками монархізму, що істнує вже кілька органів монархістичної преси, значить: істнують монархістичні організації з якимись фондами, та що істнують познаки, які дуже виразно натякають, що про польський монархістичний рух ми не лише чуємо, але й будемо чути — не пересуджуючи зрештою зовсім остаточного ефекту. Правдивий вогонь чи соломяний, скільки з нього диму та якого той дим — запаху, як широко може сягнути полумя і як глибоко вжертись — це окрема справа, окремаж справа ствердження факту, за яким іде вимога: пізнання його.

Мабуть буде найкраще, коли в орієнтаційних цілях вислухаємо спершу одного з найбільш авторитетних пропаґаторів польської монархістичної ідеї, себто людину, що цю ідею конкретезує реально-політичною роботою, займаючи — так мовити — офіціяльний пост на арені політичного життя. Маємо на увазі соймового посла проф. Станіслава Стронського, головного редактора „Варшавянки", безумовно одної з чільних постатей у нинішньому варшавському соймі. Ваш кореспондент звернувся до посла С. Стронського з просьбою поінформувати його особисто про монархістичний рух у Польщі та його напрямні та докинути кілька власних міркувань на цю тему. Пос. Стронський не відмовився, навпаки — дуже радо поспішився з інформаціями. Очевидно, його висновки подаємо без усяких змін, залишаючи окреме місце для власного освітлення теми і власних коментарів.

— Від двох літ істнувала в Польщі — розпочав ш. інтерльокутор — „Монархістична Організація", як статутове товариство з головним осередком у Познані. Крім того істнував „Табор (Obóz) Монархістів" з осідком у Варшаві з тереном діяльности головно у самій столиці і на північно-східних окраїнах держави. В половині лютого ц. р. обі ці організації злилися в одно „Zjednoczenie Monarchistów Polskich", яке вибрало собі спільну управу, на чолі якої став посол Стефан Домбровський з „Християнсько-Народової Партії"*). Саме від того часу датується тісний звязок посольського клюбу ХН. з монархістичним рухом.**) На засіданні Начальної Ради 27. лютого ц. р. ХН приймає принципіальні постанови про головні напрямні своєї господарської, внутрішньої і закордонної політики, приходячи наприкінці цих постанов до льогічного висновку про необхідність зміни державного устрою в Польщі. Свої постанови ХН зібрала в пяти точках: 1) про ґрунтовну зміну виборчої ординації, 2) про збільшення прав і компетенцій сенату, 3) про створення конституційного трибуналу, 4) про змінення виконавчої влади. Передбачуючи змічнення влади через надання голові держави права законодатного veto та права розвязання сойму, льогічно треба передусім унезалежнити голову держави від законодатних тіл, бо инакше він не могтиме користати справді зі своїх прав. Адже президент республики є вибираний законодатними палатами і супроти угрупувань, які вибрали його, він має певні моральні а то й формальні зобовязання. Отже щоби не допустити до вибирання голови держави або одиниці слабої, або знову сильної, одначе звязаної певними зобовязаннями (pacta conventa), треба верховну владу зробити дідичною.*) Про це й каже пята точка наших постанов.

Ми (сказав дальше пос. Стронський) не виступаємо з гаслом „Круль!" бачучи в цьому гаслі все добро, лише виходило зі заложення про потребу направи устрою, при чому монархію вважаємо складовою часткою цієї направи. Ми не змагаємо теж до зміни устрою нагальним шляхом, лише йдемо дорогою еволюції. Спершу мусить бути переворений світогляд суспільности, а також мусить істнувати чейже особа будучого монарха або династія, на яку нарід згодився би. Нині шириться серед польського села гасло: „chcemy króla!" Темне село гадає, що сама поява короля направить зруйновану господарку і всі инші нинішні лиха. Таке ставлення справи вважаємо плоским і шкідливим, і тому, щоби поглибити ідею і поставити її на реальний ґрунт, ХН взяла керму монархістичного руху в свої руки.

Вас певно цікавить — продовжував ш. інтерльокутор — відношення евент. зміни устрою в Польщі до справи її національних меншостей. На мою думку нац. меншости можуть найти для себе деякі додатні сторони радше в монархічному устрою, ніж республиканському, Коли буде трівкий чинник, який матиме на оці ціле населення без ріжниці національности, то його погляди будуть незалежні від політики партій, які в республиканському устрою завсіди можуть довільно накидувати свою думку. Для проблеми меншостей, яка завсіди є у Польщі дуже важлива, справа монархічного устрою не лише може не принести утруднень, але може її полекшити. Я, бачите, говорю обережно, бо ХН. взагалі ставиться так до всіх справ. Отже так само дивимось і на справу державного устрою. В усякому разі не думаємо, щоби такий устрій, як нині, мав бути останнім і недоторканим висловом устроєвої досконалости. І на цім полі теж повинна проявлятися певна творчість. З другого боку насильне накидування монархістичних поглядів, нагальне введення монархічних установ та здвигання престолу на хиткім ґрунті вважаємо безцільним.

— Але чи Ви, пане после, признаєте, що змічнення верховної влади не конче покривається з істнуванням монаршого престолу? Адже в Англії король Юрій має фактично менше влади, ніж през. Войцховський. Він має лише персональний вплив, але його прерогативи є страшенно обмежені...

— Але краще і такий дідичний монархізм, ніж постійні вибори президентів. Зрештою, ми не конче бажаємо собі абсолютизму. Знаємо лише, що нинішній парляментаризм є звиродпілий.

— А який звязок польських монархістів з польськими фашістівськими організаціями?

— Нема жадного. Взагалі не знаю нічого про істнування якихось таких організацій. Ми є прихильниками Мусолінія, але признаємо залежність італійського фашизму від специфічних обставин і умов життя.

— Ви згадали про кандидата на престол. Чи береться на увагу чию небудь кандидатуру? Звідкіля появилися в пресі імена Сикста Пармейського чи навіть Форда?

— Досіль не було мови про ніякого кандидата і всі ці персональні комбінації є звичайними газетними сплетнями...

(На цім покінчилась наша розмова, яка зясовує погляд одної сторони. Кілька инших голосів та жмінку власних спостережень з варшавського ґрунту — навяжу до цієї розмови у завтрашній статті.)

І. Кедрин.

---

*) Фактичні інформації про формально істнуючі монарх. організації в Польщі доповняємо на основі статейки „Монархістичний рух у Польщі" („Польска Монархістична" ч. 1. з 14. III. ц. р.), при чому зауважуємо, що дати обох джерел не зовсім згоджуються. Початку монарх. руху в Польщі треба шукати в студентських угрупуваннях „Звйонзек Єдносці Народовей" та „Млодзєж Народово Заховавча", яка видає тижневик „Без ошиабіци" (1919). Це дрібні гуртки без усякого значіння. Щойно від січня 1924 р. поміж студенством починається монархістично-організаційна робота. Повстає „Варшавске Коло Млодзєжи Монархістичней" і також „Кола" у Познані і Цєшині. В березні 1925 відбувається загальний Зїзд монархістів-студентів, який вибирає головою д-ра Мошинського та рішає скликати монархістичний конґрес, що відбувся 3. травня 1925 р. Конґрес покликує до життя „Монархістичну Організацію": на її чолі Стефан Грухала і Вацлав Нємойовський. Тимчасом у Варшаві починає виходити тижневик „Pro Patria", біля якого повстає група монархістів-фашистів з проф. Дзєжґовським на чолі. В грудні 1925 виступає з радикально-селянського „Визволення" посол д-р А. Цвяковський й основує „Монархістичну Селянську Організацію" з тижневиком „Глос Монархісти" у Ченстохові. В січні 1926 наступає злиття познанської і варшавської монархістичних груп, — про що саме й говорить пос. Стронський. — *І. К-н.*

**) ХН. (Стронніцтво Хшесціянско-народове) рахує нині у соймі 18 послів і є на скрайному правому крилі політичних угрупувань. Його формальним головою є пос. Дубанович (від чого ця партія зветься популярно „Дубанецією"), фактичним лідером, як „духовим батьком" — ідеольоґом партії — вважається пос. Стронського. Головним партійним органом була первісно „Ржечпосполіта", якої основником і власником був Падеревський. Коли ж Корфанти (Християнська демократія, лідером є Хаціньский) купив від Падеревського „Ржечпосполіту" — Стронський виступив з неї і оганізував „Варшавянку". Суттєва ріжниця поміж ХН та ХД ця, що ХН зґурґувала в собі великих поміщиків (аґрарників), а ХД — промисловців. Ідеольоґічно ХН відкидає отверто демократизм, натомісць ХД зберігає демократичну фірму і з того теж титулу належить не до правиці, а до центра сойм. угрупувань. — Обі групи наскрізь клерикальні, в чому є спільні з ними „Звйонзек людово-народови" (ЗЛ), ендеція, голова Ґломбінський, та „Християнсько-людова партія (ХЛ), група кс. Матакевича). — І. К-н.

*) Принціпіяльні постанови Нач. Ради ХН, якими вперве ця партія стає на монарх. платформу, були оголошені п. н. „Принціпи і шляхи (zasady i drogi) Хр.-нар. партії" у „Варшавянці" з 28. лютого 1926, ч. 59. — І. К-н.

Біржа.

Америк. дол. 10·38 — 10·42, канад. дол. 10·28 —10·32, чеські кор. 0·26.25 — 0·26.50, леї 0·3,00 — 0·3·25, франки фр. 0·30·00 — 0·30·50, фр. швайц. 1·70 — 1·75, англ. фунти 46·00 — 47·00.

Золото. 20 кор. 40.00 —40·50, 20 франк. 37·00—37·50; 20 марк. 45·00 —46·00; 10 руб. 55·00—55·50.

Срібло. Австр. кор. 0·74·00—0·77·00, 5 авк. кор. 3·90—4·10, фльорени 1·95 —2·05, рубл. 3·25 — 3·30 рубель дрібним сріблом 1·03 —1·08.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 193/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 92 (10.769) z dnia 27. kwietnia 1926. roku pod tytułem: „Z dokumentiw czasu" na stronie 3 w kolumnie 2 i 3 z kroniki pt. „Nowynky" od słów: Ce sprawżnij... do końca tego artykułu zawiera znamiona występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 26. kwietnia 1926. r. konfiskat za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 28. kwietnia 1926. r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 193/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 94 (10.771) z dnia 29. kwietnia 1926 r. pod tytułem: „Z żyttia partij" a) między słowami: Polaszczi... a słowami: Treba, b) między słowami: produkcii... a słowami: pywernennia zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej i występku z § 24 ust. pras. z dnia 17.12. 1862. uznał dokonaną w dniu 25. kwietnia 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 29. kwietnia 1926. r.

Hawel.

НОВИНКИ.

— На маргінесі свята 1. травня. Перемиське робітництво святкувало день 1. травня окремими зборами, які відбулися в салі „Народнього Дому“. Свято не відбулося без інциденту. Коли саля почала наповнюватися учасниками, присутній на салі представник староства одержав якесь тайне припоручення і з місця оголосив розвязання зборів. На салі викликало це велике обурення, тимбільше, що ніхто не знав причини цього зарядження. Почулися голоси обурення і ніхто не опускав салі. Тоді комісар поліції завізвав відділ поліції, який негайно прибув і багнетами почав розганяти учасників. Щойно на інтервенцію провідника зборів, перемиський староста відкликав своє зарядження і полишив цілий інцидент тим, що підчинений йому урядник „зле зрозумів“ дану йому інструкцію. Після цього збори відбулися в спокою і закінчилися ухваленням рішучого протесту проти шикан адміністраційних чинників.

— Наш Великдень і 3. травня. Як далеко доходить самоволя всякого рода урядовців на наших землях у відношенні до українського населення, хай послужить факт, який лучився на днях в Радехові. Відомо, що день 3. травня припадає цього року на наш Великодний понеділок. Після обовязуючих постанов час українських Великодних свят в школах трьох східних воєвідств є вільний від науки, а обіжником львівського куратора з дня 2. квітня ц. р. Ч. І. А. 7056|26 звільнені є на цей час від служби навіть учителі гр.-кат. обряду, що працюють в школах, де не святкують українських свят. Цей обіжник обовязує в повітах західньо-галицьких. Та в наших школах в Радехові під опікунчими крилами п. інспектора Тройнара не обовязують ані конституція ані постанови про пошанування прав мови і нашого обряду. Тому, що на Великодний понеділок припадає якраз свято 3. травня, яке, мимоходом кажучи, цього року навіть урядовими і до цього покликаними установами з відомих причин не буде святковане, видав управитель тут. 7.-кл. мужеської школи п. Шустер, а за ним другий чистокровний Славянин учитель п. Гільдебранд всій дітворі школи, якої половина є української народности і обряду, суворий наказ явитись безумовно в Великодну неділю вечером в годині 7., а в Великодний понеділок вже у 8. рано в школі, щоби прийняти корпоративно участь в обході 3. травня. Наказ мотивовано тим, що день 3. травня є більшим святом, ніж український Великдень! За невиконання цього наказу загрозив п. Гільдебранд карою лихої ноти з його предмету. — Так то зломанням основних постанов обовязуючої конституції буде у нас святкована третьомайська конституція! — *Місцевий.*

— В справі рекурсів щодо податку маєткового доносять, що скарб. уряд в Скалаті звернув парохіяльним урядам ті рекурси мотивуючи зворот так: „zwraca się gr. k. probostwu bez skutku, gdyż urzęda paraf. w myśl rozp. 31. VII. 1924 winny korespondować z Władzami w języku polskim“. Натурально, що наші парохіяльні уряди на руки тогож скарб. уряду внесли рекурси до Палати скарб. у Львові, бо теж ті рекурси були на 2 зол. остемпльовані і порта за них оплачено. А рекурувала парохія а не уряд метрикальний, а навіть розп. мін. спр. внутр. 31. XII. 1925 ч. 4824/през. говорить в тому напрямі в користь урядів парох. З Грималова пов. скалатського доносять нам, що скалатське староство на донесення повіт. суду в Грималові засудило о. Ганкевича з Красного на кару 30 зол. за предложення судові місячних виказів в українській мові. Надіємося, що Вп. о. парох Красного внесе рекурс до вищої влади а наші правники не відмовлять своєї поради. Не пише нам, на жаль, наш кореспондент, чи ще котрийсь з парохів скалатського повіту дістав такий засуд, бо гадаємо, що всі парохи з районy грималівського суду пишуть місячні викази по українськи.

— „Чудові доктори“ дальше витягають нашим селянам не тільки золоті польські, але і долари за пораду і за лікарство. До Нижбірка коло Копичинець і до Качанівки коло Підволочиськ щоденно фірами везуть хорих, платять хабар жінкам тих „докторів“, котрі нібито не хочуть приймати пацієнтів. Гонорар звичайно виносить 15 зол. за пораду і лікарство, тепер вже дорожше, бо долар подорожів. „Доктор“ з Нижбірка на зроблення лікарства каже принести зі собою чистого „бонгу“ пів літра, меду 1 літр і гроздиків, цинамону і ванілії по троха. Тож то була би добра горівка-медівка! Є так багато лікарів, правда менше шпиталів, а люде непотрібно гріш викидають у болото!! Видно не вірять жидівським лікерям і водять знахорів!

— Трагедія подружжя. В Садагорі на Буковині помер наглою смертю надрадник красового суду у Чернівцях, що перейшов на емеритуру, Юліян Цурковський. Був він сином Ігнатія Цурковського гр. кат. пароха з Лючі коло Яблонова (Коломийщина). Був це праведний і добрий чоловік і мав намір відкрити адвокатську канцелярію. — Перед кільканайцяти роками оженився був з Румункою Домною, служницею. Мешкав тиждень в Садагорі і там жінка, не знати, чи під впливом алькоголю, чи божевілля, сокирою зарубала його. Тепер вона арештована сидить в карнім суді у Чернівцях і буде відповідати за вбивство свого мужа. — **Р. З.**

— Катастрофи. У копальнях нафти Бейкерсфільд (Каліфорнія) вибухла величезна пожежа. — У місті Брауншвайг загорілась фабрика фортепіянів „Штайнвег“ (не Штайнвай!!); згоріло 2500 фортепіянів.

Нова опера Пучіні. У Мілані виставили залишену Пучінім в рукописи оперу „Тюрандо“. На премієрі був Муссоліні, музики та критики з усього світа. Льожа коштувала офіціяльно 3500 лірів, в дійсности меломани платили за місця казкові суми. Оперу зустріли з ентузіязмом.

Катастрофи. Вилив Волги в деяких місцях доходить до 16 метрів понад звичайний рівень. Ріка Клязма залила місто Орехова Зуєво. — В місті Коромба (Австралія) поїзд зударився з омнібусом згинуло 10 осіб, ранених 14.

— Пригадка. Загальні Збори „Підойми“ Українського Союза Бурильщів і власників нафтових терепів в Дрогобичі відбудуться дня 10. ц. м. о год. 11. перед полуднем в комнатах „Народнього Дому“ в Дрогобичі. 1614 а) 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український хор під управою Дм. Котка.

6. V. Самбір.
7. V. Самбір.
8. V. Дрогобич.
9. V. Дрогобич
10. V. Борислав.
11. V. Стрий.
12. V. Стрий.

Початок о годині 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 2—?

Левицький Карло, артиста-маляр з Березова коло Сянока переслав 8 оправлених образів власної роботи як жертву на Рідну Школу. За так щедру жертву складає Жертводавцеві щиру подяку. — Головна Управа УПТ-ва. 1658

Викaз жертводавців, що зложили жертви на степеницю С.-Б. з нагоди її посвячення і відкриття дня 25. IV. 1926. По зол. 50: „Народна Торговля“, „Дністер“, зол. 25: „Центросоюз“, зол. 20: „Діло“, Роман Зубик, 2 долари амер.: Сокіл IV“, інж. Манастирський, зол. 15: Олександер Ониськo, зол. 12: Верховна пластова Кида, по 1 дол. ам.: Т-ва „Січ“, „Праця“, „Сокіл III“, „Луг“, „Організація м. Львова“, зол. 10: д-р Ст. Федак, Райк. „Просвіта“ середмістя, зол. 6: Ю. Ломага, зол. 5: інж. Лев Шепарович, залеления „Спорт“, др. Дашкевичева, проф. Роман Цегельський, О. Березський, Микола Левицький, Н. Саскiвна, ред. „Світ дитини“, „Українська Каса“ Личаків, інж. Е. Нагірний, Мих. Стефанівський, П. Карпяк дав 1 дол. ам. (5 зол. від себе, а 5 за Секц. Опіки рем. молод. при т-ві „Зоря“, Український Спортов. Союз, д-р М. Волошин, д-р Дм. Левицький, „Просвіта“ повіт., д-р Ст. Шухевич, о. Дамян Лопатинський, Н. Пилипів, зол. 3: Дм. Паліїв, В. Паліїв, дир. Кучака, по 2 зол.: Т. Мартинець, д-р Б. Питлик, д-р Лицияк, Кир. Плетінка, п-ні Галібей, д-р Д. Лежогубська, П. Берест, п-ні Паньківська, Українське Т-во допомоги емігрантам, Вовчук, п-на Лукавецька, „Червона Калина“, Л. Огоновський, по 1.50 зол.: Андрейчин, Маріяш Паньків, Форналь, п-ні Стефанівська, по 1 зол.: пп. д-р Чубатий М., Біляс, Косач, П. Савка, Ю. Левицький, Ковалисько, Кордубівна, Скрентевич, Й. Доманик, Дзіндра, інж. Савойка, Дубоняк, О. Мриц, Давидів, Е. Сеник, Німчук, Фасів, Курцеба, Ластавецька, Оссовська, Рожанська, Траска. Важко-атлетична секція С.-Б. кличе на таку ж суму всі відділи вправляючі в „С-Б“. Дрібних датків зібрано на суму 10·44 зол. Разом зібрано золотих: 402·06, долярів: 10. Всім Вп. жертводавцям складає Старшина „Сокола Батька“ щиру подяку.

Дрібні оголошення.

ЗМІНА льокалю! Славно звісна артистична та накладна переплетня М. Кравецького поширена та перенесена на вул. Пекарську ч. 1 п. 1646 2—10

КІЛЬКА останніх примірників „Напівника Церковного“ Ігн. Полотнюка набути можна ще у п. Михайлини Полотнюк в Станиславові вул. Бема ч. 11 з. 1667

САД і траву винаймить Митр. Капітула у Львові. Оферти слати найпізнійше до 15.V. ц. р. до п. меценаса Охримовича, Домініканська 11. 1666 1—2

ПРОДАЄ 4 машини, 2.000 плит до виробу цементових дахівок, також форми на бетони Фаєр, Жидачів. 1665 1—2

ДЯКА шукає парохія Лісники, почта Бережани. 1661 1—3

НА СТАНЦІЮ прийме діти родина судді в Станиславові і шукає в заміну помішкання з харчем в горах двоє осіб на час ферій. Зголошення: Адвокат д-р Волинський, Станиславів, вул. Собіського для „Судді“. 1673 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Вп. п. д-р В. Білозорові, лікареві Каси хорих в Коломиї вул. Крашевського ч. 33. за безінтересовне виліченя мого сина з тяжкої недуги і за правдиву батьківську опіку в часі цеї недуги складаю цею дорогою подяку і щире „Бог заплати“. 1616 1—1 **Мойсей Товбман.**

Звичайні Загальні Збори

членів „Міщанського Братства“ у Львові

відбудуться дня 16. мая ц. р. о год. 10 рано у власному льокали при вул. Руській ч. 3. I пов. з слідуючим денним порядком:

1) Відкриття Загальних Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
3) Звіт з діяльности Виділу за мин. рік.
4) Касовий звіт.
5) Справа власної домівки.
6) Звіт контрольної Комісії та внесок на уділення абсолюторії.
7) Вибір голови та членів управи на слід. рік.
8) Вільні внесення та запити членів.

Колиб о год. 10. не явилось вимагане статутом число членів, тоді о год. 11. відбудуться Загальні Збори без огляду на число присутніх, а принаті рішення будуть правосильні.

Від Виділу „Міщанського Братства“ у Львові.

Василь Гресяк, голова. *Григорій Гентлай,* секретар.

Львів, 30. квітня 1926.

Пригадується, що право голосу на Заг. Зборах мають лише члени т-ва. А по статуту членом т-ва перестає бути той, хто довше ніж 6 місяців не платив членських вкладок. 1669 1—1

Надзвичайні Загальні Збори „Бандуриста“

відбудуться 10. травня 1926. о год. 19. в льокалі Муз. Інст. Лисенка з слідуючим порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Звіт Виділу.
3) Резиґнація Виділу.
4) Уділення абсолюторії.
5) Вибір нового Виділу.
6) Евентуалія.

Збори відбудуться без огляду на число присутніх.

Львів, 26.IV. 1926.

Драґан М. голова. 1668 1-1 *Кушнір Р.* секретар.

Звичайні Загальні Збори

Кружка УПТ. в Зборові відбудуться дня 10. травня ц. р. о 2. год. з полудня у власній салі з слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання попереднього протоколу.
2) Звіт з діяльности Старшини Кружка.
3) Звіт Контрольної Комісії і внесення на уділення абсолюторії.
4) Вибір Старшини Кружка і Контрольної Комісії.
5) Внесення.

За Старшину Кружка УПТ. в Зборові:

М. Стефанишин голова. 1672 1—2 *М. Рій* секретар.

Ширіть наш часопис!

Присилайте передплату!

1-шо-травневе зібрання пепесівців у Варшаві відбулося на Театральному майдані, обставленому тяґаровими самоходами, на яких находилася узброєна пепесівська боївка. Там явилися й комуністи в числі 2-ох тисяч, до яких промовляли комуністичні посли Варський і Сохацький. До першої бійки прийшло між пепесівською боївкою і студентською соціялістичною молодю, зорґанізованою в тов. „Життє".

Коли розвинено похід, знову повторилися бійки між комуністами, які хотіли приєднатися до спільного походу, і пепесівцями, які не хотіли „сплямити" себе співучастю з комуністами. Перші сутички довели до кривавих подій. Пепесівський міліціянт застрілив робітника Качинського. Після цього кривавого епізоду пепесівський похід, окружений тяґаровими самоходами, посувався далі. На розі Єрусалимських Алей і Нового Світа пепесівська міліція знову застрілила робітника Павлика. Та до формальної битви прийшло на майдані Трьох Хрестів, де комуністи за всяку ціну хотіли приєднатися до походу. Пепесівці відкрили вогонь, якого жертвою впало чотири особи в убитих і трицять кілька в ранених. Між убитими є й агент політ. поліції Вацлав Грудзінський. Атакуючими збройно всюди були пепесівці, що зрештою наглядно видно з опису в „Роботнику", де намагаються ріжними способами закрити фактичний стан річей.

Пепесівська боївка відперла також наступ фашистівської студентерії, зачинивши її в університеті.

У Вильні прийшло до сутичок між пепесівцями й фашистівською молодю, яка почала „Роту" і напала на тих, що не хотіли зняти капелюхів. Кілька осіб потурбовано палицями.

В Лодзі пепесівці святкували 1. травня на спілку з жидівським „Бундом" і німецькими соціялістами. Сутичок не було.

У Львові теж обійшлося без сутичок. ППС. обходила свято 1. травня на майдані Госєвського. Жидівські партії „Бунд" і „Поалей-Сіон" святкували окремо (перша на Рибнім майдані, друга на Старім Ринку). До пепесівців приєдналася теж група комуністів, ескортована поліцією. В спільнім поході з пепесівцями взяла участь недавно зорґанізована соціялістично-москвофільська „Народня Воля" в числі 20-ти людей. Є це симптоматичне тим більше, що Жиди святкували окремо. Цікаво булоб знати, чому „народовольці" не приєдналися нпр. до Жидів, тільки до патріотичної ППС? При цій нагоді варто зазначити ще один інцидент. В суботу, 1. травня рано (біля 11-ої год.) до „Общ. Качковського" вдерлася фашистівська група польських студентів в числі 70-ти осіб в пошуканці за ком. пос. Войтюком. Вилеґітимувавши при сутних в канцелярії „Общ. Качковського" і в канцелярії адв. Глушкевича та не найшовши пос. Войтюка, фашисти опустили льокаль. Очевидно, цей епізод належить до дуже цікавих, не лише тим, що відбуваються без перепон з боку поліції формальні напади на інституції й приватні льокалі, але й тим, що напастовані смирно леґітимуються перед фашистівською братією.

В Домбровському басейні день 1. травня минув спокійно. В Сосновці робітники не допустили до голосу вибраного ними в 1922р. пепесівського посла Станьчика. Проти П. П. С. демонстрували безробітні.

В Бориславському басейні управленими були тільки пепесівці. В Бориславі, Дрогобичі й Стрию не допущено до святкування 1. травня комуністів, перевівши передтим численні арешти. Ком. пос. Пащука поліція витранспортувала з Бориславського басейну.

В инших місцевостях свято 1. травня відбулося без більших потрясень, тільки в Новім Дворі під Варшавою поведення поліцая мало не довело до пролиту крови. Обурені робітники кинулися на маґістрат, але військо привернуло лад, стріляючи в повітря.

На день 1. травня сконсиґновано величезні маси поліції і війська та переведено масові арешти підозрілих в комунізмі. Не зважаючи на те все, страх мав великі очі, особливо на „кресах", де бюрократія й „орґанізації нарбдові" поховалися були (за винятком Львова) по мишачих дірах.

Українське робітництво не святкувало дня 1. травня під своїми прапорами. Від хвилі ліквідації УСДП. українське робітництво фактично не має своєї орґанізації; воно розпорошується і пропадає по ріжних, менше й більше чужих орґанізаціях. День 1. травня, який є не лише святом праці, але й переглядом боєвих рядів пролетаріяту, не був орґанізованим святом для українського робітництва. Чиж це не сором для б. керманичів і ватажків українського робітництва? Чи не пора вийти зі стану апатії і може ображеної амбіції та реституувати орґанізацію українського робітництва? Чи „Народня Воля" має заступити ту орґанізацію і скапіталізувати 25-літню працю українських соціялістів?

Правда, реорґанізована і переіменована радикальна партія (УСРП) намагається виповнити ту прірву, яка повстала через відсутність української соціялістично-робітничої партії, але ледве чи вона, обтяжена своєю традицією, колинебудь здобуде більший вплив в містах. Започатковане нею минулого року 1-травневе свято не відбулося ізза недостачі льокалю.

Пора подумати!

рішньої краєзнавчої праці на Великій Україні. Може йому вдасться посунути справу вперед, зацікавити нею ширші кола нашого громадянства та зорганізувати систематичний розслід нашої західно-української території.

В цьому напрямі випередили нас значно наші брати з Наддніпрянщини, які зрозуміли вагу хвилі й розвинули доволі живу діяльність при помочі основаної в 1922-ім році при Всеукраїнській Академії Наук Комісії краєзнавства з філіями у Харкові, Одесі та Винниці та заснованого в 1924-ім році Етнографічного Товариства в Києві. В рік пізніше цією справою зайнялася вже офіціяльно Головнаука НКО, й скликала на травень 1925-ого року першу Всеукраїнську Краєзнавчу Конференцію, на якій переведено остаточну організацію краєзнавчої роботи під керовництвом окремого комітету при Головнауці. В цю хвилю Радянська Україна покрита сіткою окремих краєзнавчих комітетів й інститутів, що вдержують окремі бюра, уладжують курси, конференції та екскурсії і т. д. Поминаючи як більш відому діяльність Академічної Комісії, згадаю для прикладу, що Чернигівський Краєзнавчий Інститут уладив у жовтні 1925 р. вдатний краєзнавчий зїзд, на якому між иншим виголошено 23 фахові реферати, й удержує на провінції (нпр. в Конотопі й Борзні) кілька власних бюр. Винницький відділ випустив між иншим цілий ряд описових праць з обсягу краєзнавства, нпр. працю В. Гагенмайстра: Взірці святочного одягу на Поділлі (1926).

В вузчих рамках виконувало нашу роботу київське Етнографічне Товариство, що стоїть під проводом Тимченка й Д. Щербанівського й числить приблизно 200 членів. Воно заснувалося, як згадується з приводу першої річниці існування, наслідком реальної потреби, як вислід зацікавлення широких верств радянського суспільства до краєзнавства взагалі й зокрема до вивчення й збирання відомостей про старий та новий побут „трудящих мас" і змогло вже першого року обєднати майже всіх відомих і молодих етнографів, заснувати окремі етнографічні гуртки, відбути дуже важні фахові курси для етнографів і приступити до систематичної дослідчої праці. Товариство підготовило й видало друком або на машинці ряд докладних програм до збирання етнографічних відомостей (м. и. про Великдень), які були розіслані в сотках примірників по селах та провінціяльних музеях. Для систематичних докладів Товариство заснувало в кількох селах окремі дослідчі стації (найбільшу в селі Українці Обухівського району), в яких на протязі цілого року та при всяких нагодах ведеться обсервація народнього життя, збирання матеріялів, роблення рисунків і знимок і т. д. В цей спосіб зібрано вже великий, добре провірений матеріял, що дасть змогу видати докладні монографічні описи поодиноких сіл, а після цього й невеликих округів. Крім цього Товариство підтримує звязки з селом і має звідтам коло 40 постійних кореспондентів.

Тих кілька слів піддаю під загальну увагу. Може не пройдуть безслідно.

По широкому світі.

Великанський страйк вуглекопів грозить Англії. Порозуміння між власниками копалень і робітниками не вдалось. Уряд одержить спеціяльні уповажнення у цій грізній ситуації, а король видасть окрему проклямацію. Страйкуючих більш міліона.

Абд-ель-Крім заявив, що не прийме французько-еспанських умовин мира.

Рада Ліґи Націй, на підставі останніх звісток, буде перетворена в той спосіб, що до неї ввійдуть три катеґорії членів: постійні, від великих держав, пів-постійні вибрані на 6 літ і перевибрані і непостійні на 3 роки, без права нового вибору.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польськ. уряду.

4. V. уряд Скшинського, як останню свою працю мав полагодити закон про організацію найв. військових властей, відкликавши старий закон зі сойму а предложивши новий. Опісля сойм мав зголосити димісію. Мін. Желіґовський предложив згаданий закон, але про димісію уряду не було мови. На засіданні ради мін. після передискутування ухвалили проєкт закона про нач. військ. власти. В

дискусії піддавали в сумнів, чи уряд перед своєю димісією може вносити до сойму такий важний закон. Скшинський пояснив, що закон цей то держ. конечність (і основа до створення нової поширеної урядової коаліції). Так проєкт ухвалили і предложили маршалкові Ратаєві.

В звязи з крізою уряду була конференція представників партій, які творять т. зв. кадовбовий уряд. У нарадах взяли участь посли: Ґломбінський, Звєжинський, Вітос, Кернік, Осецький, Хаціньский, Ґдик і Попель. Усталили, що конче треба порозумітися з ППС. Колиб ППС. не згодилося вступити до уряду, тоді теперішна коаліція предложить у Бельведері скріпити теперішній уряд покликанням на премієра Вітоса, згл. Ратая, хоч Вітос заявив, що кандидатури не прийме. Посли Хаціньский (ХД) і Попель (НПР) заявили що до центроправу не ввійдуть, а не вірять у реальність центроліву, який мусить опертися на нац. слявянські меншости, ворожі державі. Щодо Жидів, то при нинішнім керовництві жид. кола тяжко говорити про притягнення Жидів до урядової коаліції, хоч лекше говорити з жид. колом як з иншими угрупуваннями. 5. V. будуть наради з клюбом ППС.

Ґенер. страйк в Англії.

У палаті громад прем. Болдуін виголосив промову в справі вугляної крізи й грози ґен. страйку. Порозуміння з шахтярями сталося труднійше, коли владу передано в руки прібного виконуючого комітету. Шефи Лейбур Парті грозять поваленням обовязуючого принципу, що уряд має правити. Член Лейбур Парті Томас збивав, начеб виступ шахтярів був революційний, бо має характер виключно економічний. Провідник лібералів Льойд Джордж взиває палату, щоби найшла засоби, які не допустили би до катастрофи. Вважає ґен. страйк помилковим кроком шахтярів. Сподіється, що палата уповажнить уряд до продовження реченця підмог, коли переговори мають бути успішні. Опісля палата громад в голосуванні 308 гол. проти 108 ухвалила резолюцію з подякою для короля за видання відручного письма, що проголошує виїмковий стан. Всі переговори не вдалися. Палата відложила засідання. Генеральний страйк зачався в опівночі 4. V. Союз залізничників розіслав розпорядок, що починається залізн. страйк на всіх лініях почавши від півночі з понеділка на вівторок. Без уваги на страйк, вийшли всі майже часописи хоч у зменшеному форматі. По півночі ніхто з обслуги омнібусів, підземної залізниці і трамваїв не зголосився до праці. Всетаки кілька поїздів відвезло робітників до їх мешкань. Летунська служба була правильна, примінена до збільшеного руху. Політич. уряд звернувся до публики, щоби обмежила переписку, та що пакетів не приймає. Зголошуються тисячі добровольців. В Сіті рух дуже слабий. Гайдпарк наче табор, бо там складають засоби молока для Льондону. Побудували багато шатер і складаних домиків. У війську й маринарці здержали відпустки. Льондон виглядає инакше як звичайно, люде приходять пішки, на роверах. Головні вулиці затарасовані возами.

Страйк обійме й ці галузи промислу, які не проголосили страйку, а змушені до нього з причини браку транспорту. Між столицею й близькими містами вдержує рух 400 авт-омнібусів. У Манчестері й півн. Валії здержали зал. рух. Кажуть, що страйк скінчиться скоро з браку страйкових фондів.

Удар для Ліґи Націй.

Німецько-радянський договір.

Схвильовані союзники. — Солідарність двох знехтованих. — Льойд Джордж критикує Женеву. — Неприємні анальоґії.

Більш як тиждень думають европейські дипльомати над ребусом, який склали їм спільними силами Берлін і Москва. Німецько-радянський гарантійний договір, про який згадувала преса на протязі місяця, здивував найсупокійніших дипльоматів так, немов би він був другою бомбою, після Рапальо. Невірно сказано в ньому ясно, що Рапальо є його підставою.

Що є причиною схвилювання ..ав. союзних держав, творців Льокарна і нової політики, яка мала би взяти почин з духа Ліґи Націй? Перш усього сам факт, що дві могутні держави дійшли до порозуміння без їх співучасти, поза Лігою Націй, ще й преспокійно заявили, що йдуть шляхом мирних ідей визначених Женевою. Німеччина не тільки не бачить ніякої суперечности між своїми намірами стати членом Ліґи Націй і союзником СРСР., але в найкращій вірі подає до відома текст свого нового договору. Цей договір є такий самий загальний, як усі гарантійні пакти підписані в Льокарно. Слово „мир" і „мирні взаємини" відміняється там у всіх формах. Перша стаття каже про довершену мету, щоби „оба краї полишились у дружнім контакті і дійшли в майбутньому до порозуміння у всіх спільних питаннях на політичному та господарському полі". Договір каже ясно, що повстав з пересвідчення про необхідну довірену співпрацю Німеччини та СРСР. з огляду на їх спільні інтереси.

Творці Льокарна ломлять собі голову, чи такий договір іде в розбіз з Льокарном, чи ні. Діло не в списаних клявзулях, а в самій тенденції такого порозуміння. Нема сумніву, що Німеччина і Радянський Союз як дві держави виокремлені з дотеперішнього льокарнського бльоку, відчули свою спільну солідарність, тим більше, що досвіди останньої війни сталептили звязок їх інтересів. Льойд Джордж у великій статті на тему цього договору, обвинувачує женевських дипльоматів, які допустили до розбиття останньої сесії Ліґи Націй, зачинивши її двері перед носом Німеччини. Його думка така: коли Ліґа Націй в Льокарном творили бльок одних держав проти других під гаслами европейського мира, то можна було сподіятись, що ті держави, проти яких цей бльок є звернений, підпишуть між собою друге Льокарно, з такими самими високими принціпами, і з такими самими шкурними завданнями „Франція — каже він — організувала. дбайливо спільну оборонну групу проти Німеччини та Росії. Вона давала великанські позички, щоби вивінувати армії союзників. Саме недавно підписала вона невтральний договір з Туреччиною, безпосередно після цього, як ця охоча до війни держава погрожувала Лізі Націй. Польщу та Румунію зєднало дефензивне порозуміння, звернене проти Росії. Чехословаччина, Польща, Румунія та Югославія підписали союз взаємної помочі проти Росії та Німеччини. Польсько-румунський договір, на думку його авторів, є створений навіть на випадок, „якби Ліґа Націй не могла виконати своїх обовязків". Та коли Росія та Німеччина йдуть слідами цих палких прихильників Ліґи Націй, тоді їх остерігають, що вони нарушують статут Ліґи Націй".

Льойд Джордж влучно звертає увагу на факт, що головні пункти гарантійних пактів дають стільки нагоди до хитрих інтерпретацій, що шеста та восьма заповідь. Далі він переводить анальоґію між теперішнім договором і французько-російським з 1894 р. Коли Франція після розгрому в 1870 р. не могла очуняти, вона потрібувала сильного союзника. І хоча Росія була автократією з царем, а Франція республикою, — французькі республиканці зі захопленням витали на вулицях Парижа деспота, який на петербурських вулицях казав розстрілювати російських республиканців. І 30 літ ішли руч-об-руч російські імперіялісти з французькими республиканцями і навіть в останній війні. Бо національна забезпека була для Французів дорожча як ідеал свободи. З тих самих мотивів німецькі аристократи, націоналісти чи імперіялісти тішаться союзом з російськими комуністами.

Найближча сесія Ліґи Націй у вересні має розплутати ґордійський вузол ґарантійних пактів, до яких Ліґа дала перша почин. Вона радитиме не тільки над тим, хто має рішати в майбутности про нападаючу акцію якоїсь держави, але чи дотеперішня система Ліґи Націй є взагалі доцільною ґарантією контролі мира. Вже сама кандидатура Німеччини до Ради Ліґи, стає нині новою проблемою, внаслідок нової міжнародньої ситуації. Німеччина заявляє явно, що ввійшовши до Ліґи, візьме на себе оборону інтересів С. Р. С. Р., який з дотеперішньою Лігою не має нічого спільного. Система гарантій, створена Лігою, замісць улекшити міжнародню ситуацію, стала для Ліґи Націй причиною нових труднощів і цього нового важкого удару.

І-ший травня.

Сподіванки і дійсність. — Кріваві події у Варшаві. — Пепесівські братовбивці. — 1-ший травня в инших місцевостях і у Львові. — Українське робітництво під чужими прапорами.

„Vox populi" і не лише „vox populi", але й преса та правлячі чинники звязували з початком травня глибоко сягаючі потрясення й переміни. Говорилося й писалося про можливість, а навіть неминучість **лівого** перевороту в дні 1. травня, а одночасно про такуж можливість перевороту в дні 3 го травня (давніше відомого нам під назвою „конституції 3. травня", а тепер „державного свята").

Сьогодня оба ті дні за нами. Не спричинили вони ніякого перевороту, хоч день 1. травня не обійшовся без крівавих жертв. На вулицях Варшави полилася робітнича кров і то — що ще трагічніше! — з рук таки робітників.

ППС., що недавно виступила з реакційної коаліції, відмовилася святкувати 1. травня з иншими соціялістичними угрупуваннями. Жидівські соціялістичні партії („Бунд" і оба крила „Поалей-Сіон") відчахнулися від пепесівців і святкували робітниче свято окремо. За те комуністи, що змагали до одноцілого робітничого фронту в дні 1. травня, дуже діймаво потерпіли від войовничо-патріотичної ППС., яка ad hoc створила свою власну партійну поліцію, узброєну в револьвери, під назвою міліції.

ЗЕНОН КУЗЕЛЯ.

За оживлення етноґрафічних розслідів.

Зацікавлення народнім побутом і народньою творчістю було у нас у минулому столітті дуже велике й дало нам не тільки ряд визначних етнографів-учених і непроглядне число звичайних збирачів української народньої словесности й творчости, але й справді величезний запас етноґрафічних матеріялів, оголошених у тисячах томів окремих видань і всяких фахових журналів, та незвичайно багаті збірки предметів української народньої культури, що переховуються по багатьох наших і чужих музеях у Львові (Музей Наукового Товариства ім. Шевченка, Національ. Музей ім. Шептицького, Музей гр. Дзедушицьких), Києві (Міський мистецький Музей, Музей ім. Ханенків, Антроп.-етнольоґічний Музей ім. Хв. Вовка і и.), Харкові (Музей Слобідської України, Харківський Міський Музей, Етнографічний Музей), Полтаві (Централь. Пролєт. Музей Полтавщини), Чернигові (Історичний Музей, Етногр. Музей і и.), Одесі, Камянці, Житомирі, Катеринодарі, Катеринославі, Винниці, Миколаєві, Петербурзі (б. Музей Олександра III), Празі (Промисловий Музей Напрстків), Будапешті (Етногр. Музей), Відні (Етн. Музей) і и.

Останні роки XIX-ого й перші роки XX-ого століття принесли значне поглиблення етнографічних розслідів, яке зазначилося між иншим систематичним збиранням народнього матеріялу та спеціяльними розслідчими експедиціями й подорожами, як нпр. екскурзії Розлольського й Колесси для збирання пісень, Гнатюка для розслідів угорської України, трьохлітня антроп.-етнографічна подорож по Прикарпатті під проводом проф. Хв. Вовка, екскурзії співробітників петербурського Музею і и. Зокрема для австрійської України великі заслуги положила в тім напрямі Етнографічна Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка, що за почином Вовка, Грушевського та Франка, але найбільше завдяки невтомним заходам Волод. Гнатюка, зуміла обєднати довкола себе велике число етноґрафів, повести плянову й систематичну працю над збиранням і видаванням цінніщого етнографічного матеріялу та зібрати багатий і неоцінений матеріял (одяги, вишивки, знаряди, прикраси, писанки і и.) для власного музею.

Світова війна припинила дальший розвиток цеї успішної праці. Етнографічна Комісія мусіла за недостачею засобів і людей сильно скоротити свою діяльність, багато співробітників забрала війна та розвігнали незідрадні післявоєнні відносини, але, що найважніше, між загалом Українців, що опинилися під Польщею, затратилося давнє зацікавлення до етнографічних розслідів рідної країни. Не чути нічого про якісь більші етноґрафічні пляни, праці й збірки, із наших музейних звідомлень не вичитуємо нічого потішаючого тай між нашим молодим нарибком не подибуємо покищо нових адептів етнографічних студій. Поза працями наших давніх етнографів (як Гнатюк, Ф. Колесса і ще дехто), що серед найбільше несприятливих обставин продовжують свою роботу, українська наддністрянська етноґрафія заступлена ледве кількома невеликими розвідками й статтями, а наші журнали й газети, що колись навіть ще підчас війни, майже роїлися від праць, статтей та матеріялів етноґрафічного змісту, тепер не можуть похвалитися навіть звичайними принагідними статтями на Різдво та Великдень.

Таке відношення до одної з важніших українських дисциплін, що тісно звязана з розвитком нашого національного життя, треба вважати появою дуже невідрадною, на яку мусимо звернути тим більшу увагу, що наша народня маса наслідком війни, політичних перемін, економічних переходів і багатьох инших причин переживає тепер у своїому нутрі певну (і з етноґрафічного боку) переломову хвилю. Такі важніші переломові хвилі, що змінюють в неодному народнє життя, затирають давні погляди й звичаї та впроваджують цілком нові або перемінені думки й форми духового й матеріяльного життя, мусять мати пильних і бистрих обсерваторів, що повинні зафіксовувати по змозі найдокладніше всі ці прояви для теперішніх і будучих поколінь відповідно зібраними матеріялами у формі записів, описів, рисунків і фотоґрафій і музейних предметів. У нас, на жаль, ця хвиля переходить без належньої уваги, хоч принагідні замітки й обсервації, подибувані в біжучій пресі, (як нпр. „Листи з села" в „Ділі", листи селянина М. Г. в перемиськім „Українськім Голосі", записи пісень в американській „Свободі", статті д-ра К. Грицьовського про нош. і т. д.), [illegible] поглядах, звичаях, поетичній творчости та технічно-матеріяльному побуті нашого народу. Ці переміни цікаві й важні не тільки з наукового, але й із чисто практичного боку для ведення всякої нашої, особливо культурно-просвітної й економічної роботи на селі. Тим більше належалоб забратися до систематичного розсліду теперішньої селянської й міщанської маси, а зокрема до плянових студій над „селом", з якими ми так мало познайомлені. Що правда, в останніх часах читаємо вже про потребу розслідів економічного стану села, про економічні ради і т. и., одначе цього ще мало, особливо, коли багато дечого лишається тільки гарним проєктом. Нам треба доконче й невідклично вийти поза рамки частинних проєктів, та зайнятися всесторіннім розслідом нашої території під Польщею на основі добре обдуманого й опрацьованого пляну, в якому устна словесність булаб тільки одною частиною. Нам треба тепер широкої **краєзнавчої** роботи, до якої мусілоб втягнути під проводом фахових учених цілий ряд окремо підготованих людей з провінції.

Така робота переходилаб на мою гадку **теперішні** сили й засоби заслуженої Етноґрафічної Комісії, але й не моглаб бути підготована й переведена замало ще авторитетним і пристособленим туристично-краєзнавчим товариством „Плай". Для цеї справи повинноб бути зорганізоване, в тісному звязку з Науковим Товариством ім. Шевченка, окреме **Українське Етноґрафічне** або ще краще **Краєзнавче Товариство** на зразок подібних західно-европейських організацій в [illegible] станцим практика [illegible]